

<https://doi.org/10.31470/2706-7904-2021-16-49-53>

**ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ ВІРИ ВОВК
«МАНДАЛЯ» У ВИМІРІ РЕСУРСІВ РЕЗИЛІЄНСУ**

*Psycholinguistic Analysis of the Poetic Collection «Mandala» by Wira Wovk in
Dimension of Resilience Resources*

Halyna Handzilevska

Dr. Sc. in Psychology, Professor
National University of Ostroh Academy (Ukraine)
halyna.handzilevska@oa.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6137-8344>

Olena Shershnova

Ph.D. in Public Administration, Senior lecturer
National University of Ostroh Academy (Ukraine)
olena.shershniova@oa.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1582-4515>

Tetiana Chernous

Postgraduate Student
National University of Ostroh Academy (Ukraine)
tetiana.chernous@oa.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-4719-8256>

Abstract

The abstract reveals the problem of the search of psychological stability resources of the person in poetic creativity by Wira Wovk in the poetry collection «Mandala». The results of content-analytical research and psycho-graphology analysis of the collection show a significant level of emotionality of the author's text and author's desire for inner balance during text creation as a process of finding psychological resources. According to the results of the analysis, it was also found that among the psychological resources of balance reflected in poetry there are such categories as: «aspiration of wisdom» (27.71%), «self-confidence or assurance in own resources» (11.26%) and «self-realization in profession» (7.36%).

Key words: *poetic collection «Mandala» by Wira Wovk, resilience, psychological resources, the algorithm of restoration of life creativity resources.*

Вступ *Introduction*

Дослідження проблеми людського буття та гармонійного, збалансованого прояву особистості у світі, усе частіше науковці здійснюють крізь призму аналізу індивідуального способу творчої взаємодії з навколишнім середовищем. Однією з форм трансляції цього процесу є текстова форма, що дозволяє організувати, осмислити та впорядкувати особистий досвід (Чепелева, 2013). Актуальності у такому контексті набуває психолінгвістичний аналіз творів українських письменників-емігрантів, результати якого можуть допомогти пізнати різні стратегії адаптації до життєвих обставин, що слугують ресурсом для виживання. У сучасних умовах пошуку шляхів пристосування до пандемії ця проблема набуває неабиякого значення.

Мета дослідження – психолінгвістичний аналіз поетичної збірки «Мандала» Віри Вовк у вимірі ресурсів резилієнсу.

Методи та методики дослідження *Methods and Techniques of the Research*

У межах комплексного дослідження було застосовано низку прикладних методів, зокрема, психографологічний аналіз та рейдовий контент-аналіз текстової сукупності – збірки «Мандала» Віри Вовк. Методи дослідження є взаємодоповнюючими для реалізації мети дослідження.

Результати *Results*

Застосування означених методів дозволило виокремити психологічні ресурси резилієнсу авторки – безперервного, активного процесу, спрямованого на розвиток нових сил і ресурсів адаптації та відновлення (Гусак, 2017). Орієнтиром для цього слугував запропонований раніше алгоритм подолання бар'єрів стану внутрішньої рівноваги, спрямованого на розвиток інтелектуальних, духовно-моральних, творчих та емоційно-вольових якостей людини (Гандзілевська & Кондратюк, 2021).

Результати дослідження є репрезентативними для вибіркової сукупності, надійним та валідними, адже алгоритм побудови вибірки передбачає, що генеральна сукупність співпадає з вибірковою сукупністю та основою вибірки – збірка «Мандала» Віри Вовк, яка включає 30 текстових блоків (поезій/ віршів). Категоріально, з огляду на семантику поезій, їх назви, які є лаконічними та допомагають зорієнтувати читача на цілісність та розширення спектру залучання

відчуттів до сприйняття текстової інформації, доцільно згрупувати за кількома категоріями, ранжованими за кількістю одиниць.

Загалом обсяг тексту становить 724 слова разом із заголовками (назвами поезій), а всього слів у власне аналізованому тексті (без заголовків) – 693, з яких 38.67% становлять іменники, 6.35% – займенники, заперечна частка «не» вживається у 7 поезіях «Герой», «Жебрак», «Мудрець», «Поет», «Покрова», «Свята корова», «Штукар».

Разом з тим, за результатами психографологічного аналізу (Засекіна & Засекін, 2008) доцільно стверджувати, що аналізований текст, де кількість речень становить 54, а їх середній розмір – 12,83 слів, характеризується достатнім коефіцієнтом логічної зв'язності (0,92). Середній розмір речень від 6 до 28 слів (Табл. 1) свідчить про емоційність тексту авторки та її прагнення до внутрішньої рівноваги під час текстотворення як процесу віднайдення ресурсів резилієнсу.

Таблиця 1

Ранжування середнього розміру речень у збірці «Мандаля» Віри Вовк

Назва поезії	Середній розмір речення, кількість слів	Назва поезії	Середній розмір речення, кількість слів	Назва поезії	Середній розмір речення, кількість слів
Сльози	6,00	Молитви	10,00	Дзеркало	14,50
Самурай	6,67	Блазень	10,33	Мандаля	15,50
Глек	7,33	Мережальниця	11,00	Гора	15,50
Кошки	7,50	Гршниця	11,00	Мудрець	16,00
Швець	7,50	Я	11,00	Коваль	19,00
Річка	8,00	Свята корова	11,50	Штукар	19,00
Воїн	8,50	Покрова	12,00	Сніжинка	19,00
Рибалка	9,00	Вогонь-Дерево	12,00	Хмара	21,00
Веселка	9,00	Звіздар	13,50	Жебрак	23,00
Герой	10,00	Море	14,00	Поет	28,00

Авторка тексту володіє значним словниковим запасом, адже коефіцієнт лексичної різноманітності (0.759), а емболія – відсутня. Середнє значення коефіцієнту агресивності (дієслівності) сукупності текстів збірки «Мандаля» складає 15.73.

В межах контент-аналізу одиниці відбору співпадають з одиницями аналізу і становлять смислові блоки, згруповані за п'ятьма категоріями «впевненість у собі/ у власних силах», «прагнення мудрості», «самореалізація у професії», а також «віра у добро», «допомога іншим», виокремлених згідно до праць О. Штепи (Штепа, 2016).

Категорію «впевненість у собі» відображають такі конструкти: «власну творчість двигнути», «Я йду під косою смерті / на повний зріст», «З тим крамом, – сказав, – / не бути моїй заслугі», «Із джерела річки, / вірна своїй породі, / плине

безсмертна.» та вся поезія «Я» («Я в себе дома в княжій палаті/ та в хаті рибалки. / Я їм золотою виделкою / і дерев'яною ложкою. / Мені любі гранатові вина / як і кринична вода. / Я ношу щире намисто / на конопляній сорочці.»), «заки зруйнуєш царство, / забудуй себе», «Сльози за себе - / потоп і повінь», що становить 11.26% від загальної кількості слів (тексту).

Категорія «**прагнення мудрості**»: «кожний лад (береже) окрушину мудрости», «коли зустрінеш людину, / вдягни білу сорочку / й посади дерево», «тільки старий жебрак / на порозі ще старшої святині - / то нині він найбагатший», «Я йду під гілкою в яблуках / з похилим чолом», «Дід усміхнувся: “Байдуже, / коли кінчається глек, / що вірно носив людям воду. / Він буде ж її носити – з калиною й павою - / в легендах онуків”», «Коли докоряють, / ... то їм у відповідь / молот відрешує / іскрами люті зорі», «Старий рибалка: «Виплинь по рибу», «людину міряють із середини», «По літах, лагідно, / бере в руку зморшку і сивий волос, / западає в утомлені очі: «Хто ти?», «Коли пустельник ішов / босоніж горі сповідатися, глибоким мовчаням / гора прощала провини.», «що з давніх аварій / відважним лишилися / фінікійські амфори», та всі поезії «Мудрець», «Сніжинка», «Молитви», що становить 27.71% від тексту.

Категорія «**самореалізація у професії**»: «він пронизує всесвіт» («Звіздар»), «щоб стати майстром шпаги, / будь майстром гри мікадо» («Самурай»), «португальський кравець / вбиває кілки в закаблуки», «золотар / викладає цісарську корону / самоцвітами» («Швець»), «Та скоцюрблена / плетільниця мережок / нашпиленх на подуцині / кощавими пальцями / намережала / пояс для земної кулі» («Мережельниця»), «коваль виковає аж до світанку / велетенські підкови» («Коваль»), «Юний рибалка ловив цілу ніч / щастя в золотих лусках» («Рибалка»), що становить 7.36% від тексту.

Категорія «**віри у добро**» (9.24% від тексту): «Покрова... / не питала, чи власна дитина», «Я продаю лиш кошки, доно, / задурно даю красу», «Сльози за других - / дощ на посуху», «Мандарини надумав зрубати / сухе вогонь-дерево / навпроти пагоди, / але потім задумався / і зробив із нього пам'ятник», «Уздріли перед собою / грішницю, що стояла в повітрі / прозоріша, ніж пелюстка черешні», «Вона в затишку плакала / заки на сім барв зраділа. / То від сліз пронизаних сонцем / веселка весела.», а також категорія «**допомоги іншим**» (2.45% від тексту): «одягла негрень з передмістя», «Індіянка вчила дитину плакати», «Вогонь-дерево / дало свою кров на цвіт, / потім усохло».

Висновки *Conclusions*

Відтак, за результатами аналізу було встановлено, що серед відображених у поезіях психологічних ресурсів, що зумовлюють резилієнс людини, є такі категорії, як: «прагнення мудрості» (27.71%), «впевненість у собі» (11.26%) та «самореалізація у професії» (7.36%), а також присутні компенсатори дисбалансу, що забезпечують духовно-моральну складову психологічної стійкості через категорії «віра у добро» (9.24%) та «допомога іншим» (2.45%). З огляду на те, що позитивна психологія розглядає здібності та особистісні властивості людини, як ціннісні та як допомогу в адаптації до стресових ситуацій (Штепа, 2016), то результати проведеного аналізу засвідчують, що збірка Віри Вовк «Мандаля» є прикладом текстів зорієнтованих на поновлення психологічних ресурсів читача (його резилієнсу) та відповідає алгоритму подолання бар'єрів стану внутрішнього балансу.

Література *References*

- Вовк, В. (1980). *Мандаля: тексти й витинанки*. Ріо-де-Жанейро.
- Гандзілевська, Г.Б., & Кондратюк, В.В. (2021). Ресурси та бар'єри інформаційно-психологічної безпеки вчителів початкових класів в умовах онлайн-навчання: резилієнс підхід. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія», 12, 35–40.*
- Гусак, Н., та ін. (2017). *Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс*. Київ: Вид-во Національного університету «Києво-Могилянська академія», 92 с.
- Засекіна, Л.В., & Засекін, С.В. (2008). *Психолінгвістична діагностика*. Луцьк: РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки.
- Чепелева, Н. (2013). *Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості*. Кіровоград: Імекс-ЛТД.
- Штепа, О.С. (2016). Психологічні ресурси як медіатор внутрішнього та зовнішнього «Я» людини. *Проблеми сучасної психології, 31, 559–568.*